

פרשת דברים (תשפ"ב)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן בין פארן ובין תפל (א', א')

כתב רש"י לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל. ופארן מרמז על מעשה מרגלים שעשו במדבר פארן. אמנם יש להבין דבפסוק ב' כתיב אחד עשר יום מחרב דרך הר שעיר עד קדש ברנע ופירש רש"י דבעשרים ותשעה בסיון שלחו את המרגלים מקדש ברנע, וכן מצינו שחטא המרגלים היה בקדש ברנע כדכתיב (א', י"ט) ונבא עד קדש ברנע ומיד בפסוק כ"ב כתיב ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ, אם כן צריך להבין מאי בעי בפארן לרמז על חטא המרגלים ולא קדש ברנע.

הנה, בפרשת בהעלותך (י', י"ב) כתיב ויסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני וישכן הענן במדבר פארן, ורש"י פירש דקאי על קברות התאווה שהיה במדבר פארן, וביאר השפתי חכמים שרש"י הוצרך לזה דאחר כך כתיב (י"א, ל"ה) מקברות התאווה נסעו העם חצרות ובסוף הפרשה כתיב (י"ב, ט"ז) ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן, וקשה דהא כבר היו במדבר פארן, על זה פירש רש"י שמדבר פארן היה גבול גדול וכולל קברות התאווה וחצרות, וכשנסעו מחצרות למדבר פארן איתא ברמב"ן ובחזקוני שזה קאי על קדש ברנע שהיה גם כן במדבר פארן, ומשם נשלחו המרגלים. נמצא שהמרגלים נשלחו מקדש ברנע שהיה במדבר פארן. ולפי זה יש לפרש מה שמרמז הכתוב על חטא המרגלים בפארן ולא בקדש ברנע לפי שבמדבר פארן היה כמה מעשים וחניות ואין הדבר ברור דקאי על חטא המרגלים כמו קדש ברנע ובזה העלים וכיסה החטא כדי לדקדק בכבודן של ישראל. (ג.מ.)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א', א')

כתב רש"י לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל. ותמהו המפרשים דהרי תיכף אחר זה פרט חטא המרגלים בפרשה זו. ויש לומר על פי מה דאיתא בתולדות יעקב יוסף בשם מהרי"ל פיסטנר על הפסוק בתהילים (י"ב, ב') כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, ואמר דפסוק זה נדרש מרישיה לסיפיה, למה גמר חסיד, דהיינו למה נפגמו החסידים, כי פסו אמונים מבני אדם שהדור נתקלקל רחמנא ליצלן ואבדו האמונה, וזה גורם להביא להצדיקים איזה פגם בדקות. והנה, כאן כתיב אשר דבר משה אל כל ישראל דהיינו שהיה משה רבינו מדבר לצדיקים וגם להמון העם של בני ישראל, על כן בהתחלת הדיבור שהיה לצדיקים שנותנים לב להבין הוכיחם ברמז, אבל להמון העם שאינו מבין ברמז, הוכרח לפרש הדברים בפרטיות. והא בהא תליא, דהצדיקים שהיה אצלם הפגם בדקות, די ברמז כדי לתקנם, מה שאין כן המון העם שחטאו במעשה גשמיות מוכרחים לתקן בפירוש בכל הפרטים. (בן לאשרי)